

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Fő tér. Ide vagy a főmunkatárs czimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.

fél évre 2 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEG JELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában — Ide intézendők a kiadóhivaltalított előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisitor térfogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdij minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönbön minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Nemzetiségi iskolák.

Hazánk ezredéves fenállásának méltó megünnepléséhez immár folynak az előkészületek. Ugy a kormány, mint az egyes társadalmi körök lázas tevékenységet, hazafiás buzgalmat fejtenek ki oly czélből, hogy ezen, a nemzetek életében oly ritka időpont, külsőleg minél impozánsabb, erkölcsi siker tekintetében pedig világra szóló jelentőséget nyerjen. Lelkes hangú felhívások, s a magasztos czél érdekében megtartott értekezletek hosszú sorozata, valamint az azokon hozott határozatok kiváló jelentősége arra engednek következtetni, hogy ezen kiállítás hű tüköre leend a magyar nemzet ezredéves történetének, igazi képe a jelenkor szellemi alkotásainak, az ipar fokozatos fejlődésének, végül pedig a megerősödött állami önállóságnak.

Ez utóbbinak különösen ki kell domborodnia a kiállításán. Minden egyes kiállítási csoportnak, mozogjon az akár a művészet, akár pedig a tudomány, ipar vagy kereskedelem körében, kell, hogy nemzeti jellege legyen. Miként virágnál a kellemes illat és a pompás szín adja meg annak azt a sajátos jelleget, mely őt többi társaitól megkülönbözteti, úgy ezen kiállítást is részleteiben épen úgy, mint egész teljességében a nemzeti szellem akként lengje át, hogy annak egyes csoportzataiból a magyar géniuszt teremtő és alkotó ereje sugározzék ki.

A népoktatásügy általános kulturális jelentőségeinél fogva kiválóan van hivatva az ezredéves kiállítás belső becsét s értékét fokozni s ez által azt az erkölcsi siker ama nivójára emelni, mely a művelt külföld osztatlan elismerését kétségtelenül biztosítja magának. Azonban csak is a nemzeti irányban kultivált népoktatásnak van meg az a varázssereje, mely bent a hazában lelkesedést szül, erős, egységes nemzetét forrasztja össze a különféle nemzetiségeket; kint pedig tiszteletet ébreszt a nemzet iránt, tekintélyt és előkelő helyet biztosít hazánkban a kulturális országok sorában.

TÁRCZA.

Egy elhervadt rózsza.

Olyan volt a mosolygása, mint egy rózsabimbó nyílása; olyan volt az arca, mint ha a hajnal lehel pirt a kék égbe . . . csak „szeme volt olyan, mint a sasnak, bele tudott nézni a napba.“

Pedig de kár volt azokat a sugarakat oda küldeni, de kár volt azokat márvány-szobron összetörni!

Nem volnának most azok fehér lepel alatt, nem volna az arc a tél hideg hava által eltakarva s nem volna az a mosolygó száj oly hallgató . . . beszélne. . . sokat . . . hozzá . . . Nem kellene akkor azon a fehér mezőn azt a kis piros tavacszkát esodálni az ajkak között . . . azt a véreseppet.

Egyedüli büne az volt, hogy szeretett. Szerette a virágot üdőségében, szerette a hajnal pirulásában s szerette azt, ki vele jött . . . csak szeretni tudott mindenkit s mindent; gyülvölni az ő szíve nagyon is törekeny volt.

Szeretett egy férfit ábrándosan, a rideg valót nem tudta csak jól sejtő szíve felfogni, s hitt . . . Szerette egyik vidéki város legszebb férfját gyöngéden, egész odaadással s remélt.

Hej pedig, ha tudta volna, hogy abban a szeretett kebelben milyen márvány szív rejlik . . . hogy az az esküvésre kész száj milyen álnokságot mond: „Szeretlek Margit;“ nem tört volna össze hite, nem merült volna el a remény hajója.

* * *

Margit egy kisebb város hivatalnokának leánya volt. Szerette mindenki, de talán legjobban Tamás Jenő, ki különben neki távoli rokona is volt.

Szerette kedvességét, játzsóságát; szerette még gúnyait is, melyekkel olykor őt elbalmozá puszta enyelgésből. Margit szerette Jenőt, mint rokont, de szívet Jenő megjelenése nem igen dobogtatta meg.

Pedig inkább akkor kellett volna annak a szívnek úgy dobogni, mint mikor Bárány Béla megjelent . . . ; nem vágta volna az a márvány-szív oly kiméletlenül durva kacaját a telger kék szemek közé . . . s nem volna most az a véresepp ott az ajkak között.

Ott volt a kedvenc helye a kertben, az anyas lugas alatt: körülöveg vadszöllővel, körülzengve fülemile csattogással, töltötte el estéit magánosan, egyedül; szerelmével s ábrándjaival; hitével s reményével.

A népoktatási intézetek keretébe tartozó iskoláink úgy fokozatra, főleg azonban jellegre nézve nagyon eltérők egymástól. Vannak állami, községi, kath., ev. és kálvinista iskoláink. Jóllehet ezen sokféle jellegű iskola különböző irányu s így nem egyöntetű működési körrel bírnak, ennél fogva az általuk megvalósítandó feladatok között lényeges eltérések mutatkoznak, mindamellett nem szándékunk jelen alkalommal ezen iskolákkal bővebben foglalkozni, hanem e helyett egy kis elmélkedést tartunk az iskolák ama fajtájáról, mely hazánkban igazi s eredeti specializálását képezi, s mint ilyen hazai produktum; általános, hivatalos elnevezéssel nem bír, de a melyet mi, tekintettel az általa képviselt irányra, bátran nevezhetünk el nemzetiségi iskolának.

Hogy ilyen iskolák is vannak a hazában, az elvitázhatatlan tény. A nemzetiségek által lakott részeken, továbbá a felvidéki tótság egyes helyein nem ritkák ezen iskolák, hol ápolva, gondozva egyes fanatikus néptanítók hazafiatlan irányu törekvései által igazi szégyenfoltját képezik a magyar kultúrpolitikának. Czélja ezen iskoláknak teljesen elűt az iskola tulajdonképeni czéljától.

Nem hazaszeretetre oktatják ezen iskolák a gyermekeket, hanem a vad és engesztelhetetlen gyűlölet esirait oltják be azok lelkébe minden iránt, a mi magyar. Ily irányu iskolák létezését igazolja a legújabban felmerült s közmegebotránkozást keltő eset, mely valóban unikum a maga nemében s mint ilyen bizonyára páratlanul áll a hazai közoktatás történetében. Az eset, melyről lapunk tisztelt olvasói hihetőleg tudomással bírnak, a következő: Valami Györgye Dragoesin nevű tanító a Jókai Mór koszorus költőnk által felajánlott jutalomdíjat visszautasította, miután annak elfogadását pánszláv érzelmeivel összeegyeztethetőnek nem tartotta. Pedig egész határozottan állítható róla, hogy a muszka rubelekkal közeli ismeretségben van. Ilyen Dragoesin-féle tanítókkal megáldott iskolák száma hazánkban igen nagy. Közöttük sokan

vannak, kik ha nem is úgy mint Dragoesin muszka levente tette, nyiltan tesznek bizonyítást pánszláv érzelmeikről, hanem alattomban, titkos eszközök segítségével s így sokkal veszélyesebb módon terjesztik a középkori sötétséget s a hazafiatlan eszméket.

Sőt — nem kell messze mennünk — megyénkben is akad egynehány, a melyikben szándékosan, nemzeti-ségi gyűlölködésből óvják a gyermekeket a magyar szellem érintésétől, melynek eszköze a magyar nyelv; megdöböntő bizonyítást szolgáltatnak e szomorú állítás valódisága mellett azok a szegény gyermekek, kik évenként — így szeptember táján — bevonulnak a tót falukból városunkba s a községi iskola bizonyítványa alapján felvétetnek a gymnasiumba anélkül, hogy egy árva ígét képesek volnának magyartulra kiejteni. Ez idén is vagy három ilyen „jól vezetett“ tót gyerek van gymnasiumunk első osztályában, meggyőződhetik róla bárki.

Mi hiszszük azonban, legalább a fokozatosan erősödő s egészséges irányban fejlődő közszellem, továbbá a nemzeti állameszme hódító terjedése, végül pedig a tanügyi kormányzat már több ízben tapasztalt következetes erélye reményt nyujtanak arra nézve, hogy ezen idegen befolyást szolgáló hazafiatlan irányu iskolák, mint káros kiövései kulturális intézményeinknek, már most rohamosan hanyatlatni fognak, s hogy ezen iskolák hazaelenes czélkért küzdő tanítóinak végnapjai meg vannak számlálva.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város folyó hó 12-én képviselőtestületi közgyűlést tartott, melyen különösen zajos vitát, sőt viharos jeleneteket idézett elő a polgármester jelentése a rimaszombat-várgedei ut kiépítése s az érdekelt községek hozzájárulási aránya felől. A járás főszolgabíró Kubinyi Andor elnöklete alatt megtartott uti bizottság egyik ülésén ugyanis az lett megállapítva, hogy a kérdéses ut kiépítési költségeiből Rima-

Mintha szelvést rohan egy gyöngye virágra, úgy kapja meg Margit szívet az előzert s sápadtan tekint atyjára, ki a levelet kibontván azt olvasni kezdi:

Tisztelt Ügyész ur!

Hálás szívvel s örökké tisztelt kebellem intézem bucsusorimat Önhez, ki értem kinevezésem ügyében annyi sok fáradságot tanusított. Mielőtt még ezen kinevezés megérkezett volna, bizonyos okok miatt voltam kénytelen áthelyezésemet kérni s ez most be is következett.

Fájó szívvel s hálás kebellem vagyok tehát tisztelt Ügyész urnak kénytelen bucsusorimat írni; mert az idő rövidsége miatt azokat magam át nem adhatom. Remélem, hogy Önök mindnyájan megtartanak talán emlékökben, mely bennem is örökké fog élni e kiesiny, de nekem oly nagy város iránt, melyben annyi boldog órát töltöttem, s ügyész ur iránt, ki oly fáradhatatlan volt ügyemben, oly sok mindent megtenni.

Remélem még, hogy a hála napjai midőn jötteteit viszonzozhatom, elérkeznek, s akkor talán felelevenül az emlék tisztelőjére:

Bárány Bólára.

Rideg sorok egy atyának, ki leányára néz.
Rideg sorok egy szerető szívnek, mely némi viszontlátást remél.

Az után az atya lép fel s látva leánya arcán a felmerülő belküzdelmeket, tréfásan igyekszik őt vigasztalni. De mi egy esep viz a tüztengerben, mi a fájó kebelre szintén erőltetett vigasz?

. . . S az a reggeli mosoly most újból feltűnik az atya szavaira, de a kacaj elmarad; csak belül van még a fájdalom tengere; de az a tüzvész, melyet ellenében folytató, ott ül az arcon.

Egy derengő kis vonás van még s az a remény . . . . .

A hol pedig még a remény él, ott a hit sem veszett el egészen. De milyen volt e zuzott kebelben az? Mint egy roncsolt hajó, mely még reméli, hogy kikötőbe jut, bár tudja, hogy az messze van.

Es ez a tény oly mindennapi, hogy a szerelmet ranglépesőnek használják fel, olyan közönséges . . . . .

Pedig de sok szívet tört már össze ez, de sok kebelből oltotta el az élet iránti kedvet, s azt a halvány mécsvilágot: a reményt.

Igy lett Margit is.

A viszontlátás reménye is lassan-lassan elmaradt, csak a sivár sötétség maradt meg emlék gyanánt.

Pedig de nehéz egy emléket elviselni, ha az kinosz; de nehéz egy összeört szívet ismét megújítani.

Ott űlt egy szép este is. A fülemülék ép úgy zengtek, a vadszöllő ép úgy ingatta leveleit az esti szellőben; esakhogy azóta az egyedüli esték óta már két hó telt el s most szaporodott a látogatók száma egy férfival s egy márvány-szível, tele ridegséggel . . . tele esalfassággal.

Pedig, de szépen tudja mondani: „Szeretlek Margitom;“ de edesen tudja azokat a piciny kezeket csókolni . . . mégis?

— Lásza Béla, hiszen már egy év óta szeretjük egymást, szüleim is sejtik körülbelül, sőt, mint észre vehette, magát is szeretik, miért nem lép fel nyiltan már? hisz' oly boldogok lehetnénk együtt!

— Margit! ha előléptetésem tény lesz s nem hír; majd akkor, de addig nem lehet. Reméljen kérem s várjon addig már, talán e napokban fogom azt megkapni.

S az a szerető szív remél, az a könnyenhívó kebel hisz s szeret tovább . . . tovább . . . .

Elérkezik a mondott nap s a lugas ismét befogadja a szerető lányt — s Bélát.

— Tehát holnap Béla megteszi a mit a multkor megígért, megteszi ugy-e?

— Kedves Margitom, holnap teszem tiszteletemet kedves szüleimél, s akkor majd meglátjuk, hogy a remélt boldogság valósul-e?

— Tehát holnap! holnap!

S ezzel kiröpül a madár a bokrok közül örömtől sugárzó arccal s álmodik az éjen át a boldogságról, szerelemről, mivel keble egészen telve van.

Ott mosolyog a hajnal úde pirja az arcon; ott van az ajkakon az álom csókja, melyek most is azt susogják: „holnap . . . holnap . . . szeretlek . . . imádlak.“

S azután a reggeli csillag csakugyan kezd halványulni s az ablakon is megjelennek a legelső sugarak . . .

mint oly vizak . . . még Margit is mosolyog . . . már nevet . . . kaczag. Oly vig, mint a fülemüle az ágon pelyhes fészke körében s oly szépen dalol, mint az a kicsi madár a holdvilágos éjen.

. . . Ki tudja, nem utolsó-e e dal, nem utoljára ékesíti ez arcot a mosoly? . . . .

Margit vig s vár a közelgő férfura, már oly epedve várja, hogy minden lépésre összerézzen, mintha félne valamitől, mintha reményének hajóját elkapta volna a szelvést a tengeren.

Atyja lép be. Arcán némi szomorúság mutatkozik: de azért mosolygva csókolja meg egyetlen leányát. Majd némi szorongással vesz elő egy levelet zsebéből s leányát kémlelve mondja:

— Egy hivatalnokkal ismét kevesebb van városunkban.

zombat városát 65 % terhelje; a mely quóta — tekintve, hogy ezen ut egyáltalán nem képezi a városnak vitális érdekét — nevétségesen, sőt botránysos igazságtalan; s e véleménynek a közgyűlésen több városi képviselő kifejezés is adott, élénk megtámadással illetően az előző polgármestert, ki azzal mentette magát, hogy ő tiltakozását bejelentette a főszolgabírónak, s nem tehet róla, ha felszólalása jegyzőkönyvbe nem vétetett. Ennek dacára azonban a jegyzőkönyvet mégis aláírta, a mi miatt most már a dolgon — mely a belügyminisztérium által is felülvizsgáltatott — változtatni semmiképen sem lehet. — Végre is a sok keserű kitakadás után a gyűlés napirendre tért a kérdés fölött, melyet majd Rimaszombati városa által esaknem teljesen hasztalanul kidobott mintegy 5300 frt fog végleg megoldani. A közgyűlés egyéb tárgyai közül kiemelendő még a községi és polgári leányiskola épület tervezetere kiüzött pályadíjak megítélése. A beérkezett pályaműveket a kiküldött két rendbeli — építészeti és tanügyi — szakértő bizottság alapos és lelkiismeretes bírálat alá vette, s a bizottságok jelentése alapján az első díj a „Labor”, a 2-ik díj pedig a „Szorgalom” jelíggel pályaműveket ítéltetett oda. Felbontatták a jelíggel levélkéket, s kitűnt, hogy az első pályadíj (300 frt) nyertese Nagy Lajos budapesti építész, (Nagy Zoltán közös-iskolai tanító testvére), a második díj (200 frt) nyertese pedig Faesina Béla szintén budapesti építész. — A közgyűlés a leányiskola építésére vonatkozó további teendőket a tanácsot bízta meg.

Vallás és tudomány.

— Évadszertű elméklődés. —
(Vége)

Okosnak, czélszerűnek kell tehát lenni a nevelésnek, és amellett, — hogy érintetlen ne hagyjunk egy fontos pontot, melyre különben czikkünk ezime is utal — vallásosnak. Nevelniünk kell, nevelni szülőknak, tanítóknak, nem csak tudományos, eszes, képzett, de vallásos embereket is; észlezeni, fejleszteni, gyermekekben, tanítványokban, nemcsak a tehetséget, a tudományt, de a hitet, a vallásosságot is.

Önön jól felfogott érdeke, határozott rendeltetése az embernek, hogy minden lelki erejét, tehetőségét egy czélra fordítsa, hogy így teljes összhangban, biztosan haladjon, mind előbb és előbb a tökéletesedés, a művelődés utján. — Ezt a biztonságot nyújtja éppen, ezt az összhangot alkotja meg a hit. Általa támogatva, vezetve, az ember el nem tévesztheti czélját. Összetartva a hit kötelek által, kedély, szellem, akarat, összhangzólag hatnak egymásra, összhangzólag alkotják meg ama benső világot az emberben, ama magasabb életet, melyet mint embernek, egy fensőbb eredetű, magasabb czélra hivatott erkölcsi valóságnak, szükségkép elérni kell. Itt van, a hitben van a vallásnak lelke, itt talál, a vallásos nevelésben kifejezésre jut a magasabb erkölcsi rendeltetés, melyre egyen-egyen mindnyájan hivatva vagyunk. — Az ily vallásos nevelés, nem hibázza el a czélt, ez hozza meg előbb-később a maga áldott gyümölcsét.

Jogokkal, emberi, társadalmi jogokkal van felruházva az ember, emberi, társadalmi kötelességei vannak, miket betölteni kell. E kötelességekkel, e jogokkal ismeret meg bennünket éppen a nevelés, a nevelés szülte ismeret, tudomány. Mik legyenek emberi és polgári jogaink, csak tanítva, nevelve tudhatjuk meg. Szellemi képzettség, műveltség tehát csak bennünk t morális értelemben szabadokká, önállókká, általa emelkedhetünk csak

Jenő, ki gyakori vendége volt a háznak, tudta Margit szerelmét, de a saját érzelmeiről nem szólt neki, mert hisz látta az előbb, hogy mily boldog Margit s látta most a halvány arczon az örökös fájdalom óriás terhet s nem akart még újakat róni rá. Enyhíteni akarta azt, de nem sikerült. Építeni akart az új alapon, de a ház összeomlott.

Margit ezalatt őrizte szobáját a kert felé, melyben boldogsága széttúzott, nem is tekintett már, s a mosoly, mely előbb egy ékesítő vonásait, most ritkán tünt fel. Néha azért még elmosolyodott a Jenő gondoskodására, de e mosoly után a halvány ajkak pirosak is lettek — egy véreseptől.

S ez a véresepp azután naponta többször is megjelent. Sokszor hosszabb beszélgetés után is... egy köhintés... s azután az a gyöngy ismét pirosra festette az ajkakat. Margit pedig ezekről a gyöngyőről nem szólt semmit. Ugy el tudta titkolni azokat, mint fájdalmát, bár arczán meglátszott az. De azért vig volt, ha nem mosolygott is. Atyja jelenlétében szinte a régeinek látszott, mintha utolsó sóhajait boesátja az ér partján a súlyosan sebzett őz. . . . Pedig azok a véresepek naponta megjelentek s naponta hullott le egy-egy rózsza az arczról . . .

Csak később tudta meg atyja — egész véletlenül — a hervadás okát.

De a titkolt féreg követelte azt a naponkénti rózsát, dacára a fenyeseknek, hol Margit a nyarat töltötte, de már vágott haza, az ő esendes szobácskájába... oda a bus emlékek közé — elhervadni.

* * *

Egy év mult el a maga örömeivel s egy év a kínos fájdalom emlékeivel.

Ugyan az a nap volt, midőn Bélának meg kellett volna jelenni az atyánál. Véletlenül került egy hírlap a Margit kezébe s abba egy hymen, melyből ő meggyőződött, hogy Béla sohasem szerette őt s azután kiesett kezéből az; őt pedig úgy találták szobájában elaludva, halványan; csak egy kis pir volt az ajkai között, egy véresepp.

Nem is kelt fel többé, nem is gyönyörködött többet a játszó hajnali sugarakban; nem volt öröme a fülemüle dalban... hisz az is arra emlékeztette... Arra a férfira . . .

* * *

... Most pedig már ott fekszik fehér átlátszó lepel alatt egy emelvényen, virágokkal körülveve, . . . halványan...; csak egy kis pir van az ajkai között — az arczon semmi rózsza, az a kis pir is — egy véresepp.
Bodor Dezső.

fel emberi méltóságunk érzetere. Szellemileg képezetlen, műveletlen ember, egyszerű gép, bába lehet csak mások kezében.

A tudomány adja értésünkre, hogy méltó jogunk van megkövetelni a társadalom fejeitől, nevezéské azokat barni néven, hívták azokat eszászarak, királyoknak, fejedelmeknek, ebököknek, minisztereknek, hogy bennünket sorsunkhoz mértén boldogítsanak. kormányozzanak mint egy szabad társadalom szabad polgárait, nem mint térdelhajtó kézesókolásra hivatott rabszolgákat. kormányozzanak ésszel, szívvel, lélekkel, és nem lelketlen, bután pöffeszkező utazókkal, szóval legyenek vezéreink, vezetőink s nem zsarnok uraink.

A tudomány mondja: a tudomány tanít meg arra, hogy mint állampolgároknak, mint egy nemzettest tagjaiknak jogunk van látni mindenikünknek, a legkisebbnek is a társadalom egész szerkezetét, figyelemmel kísérni az egyes szervek czélra működését, jogunk tisztán látni magát a czélt, esetleg feleletre vonni, vonatni, egyes dű majornom gentiumokat, meggátolva ezzel, nehogy az államkormányzat veszélyes: nálunk nélkülünk, akna munkává fajuljon el.

A tudományok, a műveltség tesznek tehát bennünket valódi emberekké, az emberiség, a társadalom valódi magasabb értelemben vett tagjaivá.

Am a jogok kötelességeket is szülnek, és erre éppen egy mint amarra a tudomány, a vallás, az iskola és templom — a nevelés tanít. A nevelés, nevelés alkotta műveltség, mutatja ki helyét, kinek kinek a társadalomban; az egyes iskolák, egyetemek tanitanak bennünket az élet nagy iskolájára, s avatnak fel annak tagjaivá.

Bölcs igazgatót, vezért; okos alattvalót egyedül vallásos és tudományos világhossz adhat. Akkor lennének az egyes országok, egyes nemzetek valóban boldogok, ha mindig bölcsök uralkodnának, vagy mástelöl ha az uralkodók mindig bölcses volnának — s nem lennének igen sokszor füres fejű, romlott szívű, hetyke kis és nagy zsarnokaink — oly államférfiak, kikről Hugo Viktor azt mondja: „Azt mondani: államférfiak, néha annyit jelent: gazemberek.”

Mivel tartozik kiki a közjónak, mivel nemzetének, embertársainak s a társadalomnak nagy és kiesény, gazdag és szegény, ur és szolga; mivel a hivatalt viselő, mivel a földműves, mesterember, kereskedő, szülők, papok, tanítók, nevelők csak tanítva, jó és czélszerű nevelés által tudhatni meg.

* * *

Egy új iskolai év kezdeténél állunk, pár rövid nap, mire e sorok napvilágot látnak, — ha látnak — a legtöbb helyen, ha talán nem mindenütt is, megnyílnak újra a tudomány csarnokainak zárt ajtai.

Kezdetén ez újabb iskolai évnek, e kulturális tekintetben oly anyira fontos időszaknak, vegyük fontolóra komolyan az elmondottakat.

Vegyék fontolóra különösképpen is, kiket legközvetlenebbül érdekel, szülők, nevelők, tanítók és tanítványok.

Neveljék gyermekeiket, növendékeiket a tudományokban, ismeretekben, nem kimélve fáradságot, áldozatot, hogy gyermekeikből, tanítványaikból szorgalmas munkás ifjak, szorgalmas, munkás és művelt férfiak, nők, honpolgárok, polgárok, szóval az emberiség, a társadalom valódi igaz tagjai lehessenek.

Szülők és nevelők, a gyermekek, tanítványok mellett isten helyét foglalják el, egy nemzet, egy jövendő nemzedék sorsa; kimondhatjuk bátran: egy jövendő világ van kezökbe letéve, melyet megalkotni nekik kell. Gondolják meg ezt, és akként eselkedjenek. Tartsák szemük előtt mindig minden körülmények között a czélt, a művelődés szent és magas szent czélját, mint a népek, nemzetek, az összes emberiség fennmaradásának haladása — virágzásának egyedüli biztos alapját.

Tartsák szemük előtt, tanítványaik nevelésük között, mint egy vezérrel, miszerint sem azon könnytudós ki testével tehetetlen, sem azon gymnasta, ki lellének nem tudja hasznát venni, nem tökéletes ember. Teljes összhangban kell kifejlődni testnek és léleknek, hogy az ember a lehető legnagyobb tökélyre emelkedhessen.

A gyermekben fekszik mindig csirája a férfi legszöb tettemek, s a kebel mit tiszta lángok oltárának szentelt a végzet, a gyermekkor boldog benyomásai közt fejlődik erőssé.
Borsody Béla.

Tanítók gyűlése.

A „Rozsnyó-egyházmezei róm kath. tanító-egylet” augusztus 29—30-án tartotta nagygyűlését Rozsnyón. A gyűlésről részletes tudósítással annál inkább szívesen szolgálunk lapunk olvasóinak, mert annak lefolyása sok érdekes és tanulságos mozzanatot foglalt magában.

Előkészítő bizottság: Hlcs.

Aug. 29-én délután 4 órakor a Szt. Ferenczrendiek nagytermébe gyülekeztek a tagok, a hol ngs Marzó Géza egyházmezei főtanfelügyelő a bizottsági gyűlést lelkes szavakkal megnyitotta. Majd Fedor János egyleti főjegyző olvasta fel a legutolsó bizottmányi gyűlés jkönyvét, a mely észrevétel nélkül hitelesített s hitelesítésére id Ruber Vincez és Csomor Gusztáv küldettek ki. Ezek után Timko Mihály elnök jelenté, hogy a jkönyvben foglalt határozatoknak eleget tett, s azokat lehetőleg teljesítette. Az egyes bizottságok a következöképen alakultak meg: a főpéztár felülvizsgálására Finger Ede elnökle alatt Nagy József és Bloss Ignác, a segélyegyleti főpéztár megvizsgálására Bahéry József elnöklete alatt Somsák János és Jókovi Emil, az ügykezelés constatálására Tóth Géza elnöklete alatt Benko János és Antolik Géza. Miután a bizottságok így megalakultak, a főtanfelügyelő a bizottsági gyűlést berekesztette, az egyes bizottságok pedig eltávoztak, hogy a reájuk bizott kötelességeknek eleget tehessenek.

* * *

Este a négy vármegyéből összegyűlt r. k. tanítószék a „Sas” vendéglőbe gyűlt össze barátságos ismerkedési estélyre, a hol vidám beszélgetés között, kellemesen telt el az idő, miután a tagok Rozsnyó város nevezetességeit ezt megelőzőleg megtekintették.

A közgyűlés.

Aug. 30-án reggeli 7 órakor az összegyűlt tagok a székesegyházban szent misét hallgattak, melynek bevég-

tével ismét a gyűlésterembe rándultak, hogy a közgyűlést megtartsák. Megjelent ngs Marzó Géza egyházmezei főtanfelügyelő, ngs Podraczky István papneveldei igazgató, Sziklay Géza polgármester, Kramolin N. földbirtokos, ngs Fábian Ferencz volt főtanfelügyelő, Fábian N. püspöki jószágkormányzó, Gleidura Géza, Nagy Kálmán, Dörner Lajos, Borbás Géza stb. lelkesek és 80—90 rendszer tag, s a salgótarjáni tagtársak, mint vendégek.

A főtanfelügyelő gyönyörű szavakban mutatja be magát, üdvözlí a közgyűlést, a tanítói állás szeretetét és becsülését kötötte szívükre a tagoknak. Kifejtette a tanító hivatását s a közelő tanév kezdetén bő tanácsokat osztogatva, 50 frtot ajándékozott a segélyegylet pénztárának. Majd Timko Mihály elnök emelt szót, szívből eredt szökkal esetelve a gyűlekezetek, egyletek czélját, válogatott szavakban esetelte a tanító hivatását.

Erre Timár István olvasta fel XIII. Leo pápa köszönő levelét, a melyben a szent atya mindazon tanítóknak, a kik 50 éves jubileumára a hódoló albumot aláírták, apostoli áldását küldi.

Fedor János főjegyzői jelentését olvasta fel, a mely jelentés valódi szakmunka s a szerző óriási munkájáról és szakavatottságáról tesz tanuságot.

Ugy a főtanfelügyelő és Timko Mihály elnök gyönyörű megnyitó beszédei, valamint a főjegyző páratlan jelentése az évkönyvben határozottak kinyomatni.

Mácsa István pénztárnok jelentése jegyzőkönyvilleg megdicséretelt.

Majd Csomor Gusztáv segélyegyleti pénztárnok ismertette a pénztár állapotát, s miután a közgyűlés köszönetét fejezte ki szorgalmaért, jelentése tudomásul vétetett.

Erre Jókovi Emil a segélyegyleti pénztár felülvizsgálására kiküldött bizottságnak jegyzője olvasta fel jelentését, a melyben a többi között pártolja a bizottság a főpéztáros azon indítványát, hogy a hátralékosok nevei felolvastassanak. Jelentése köszönettel tudomásul vétetett. Majd Antolik József olvasta fel az eltávozt Stupek Kaszián könyvtáros jelentését, kinek helyére egyhangulag Sipos Felix választották meg.

Suga János munkáját „Mi czélja van a nyelvtanításnak, s annak tanításával mikre kell a tövsúlyt fektetni?” Timár István olvasta fel. A szöpen kidolgozott munka jegyzőkönyvi dícséretet aratott.

Tóth Géza munkája „Miként hozhatók a róm. cath. tanító-testületek szerves összekötötésbe?” általános helyesséssel találkozott s Koháry N. salgótarjáni tanító indítványára sokszorosíttatni fog és szétküldetik az egyes egyleteknek. Koháry N. az ismerkedési estélyen összeült 3 frt 77 krt nyújtja át a segél-alapjává. Közönnel fogadtatott. A segély-alapból Demecs N. kapott 20 frtot özv. Fehérváry Jánosné 10 frtot. A fülek-mátrai kör azon indítványa, hogy a tagsági díj ezentul 50 kr. legyen, elfogadtatott. A jászó-tornai kör indítványára Géczy Gyula főszolgabíró tiszteletbeli tagnak megválasztatott, s elfogadtatott azon indítványa is, hogy az egyes körök igyekezzenek a főszolgabírákat körükben tisztelhetni. — Tóth Géza indítványára ngs Fábian Ferencz dísztagnak választották meg.

A jövő nagy gyűlés helyéül Rimaszombati, illetöleg Putnok szemeltették ki.

A közbéd.

A csaknem 6 óráig tartó gyűlés után a test kívánalmának is eleget teendő körül-belöl 100 tag jelent meg a közebéden, a mely szép tösztokkal és jó zenével felszerelve igazán barátságosan folyt le. Közöntököt mondtak Marzó Géza a pápára és a királyra. Fedor János a püspökre, Sziklay Géza a tanítószágra, Timko Mihály a főtanfelügyelőre, Mrafesák László Kramolin földbirtokosra és a tisztviselőkre. Perné N. Kossuth Lajos nagy hazánkfiára, a mely felköszöntő után kitört a szívekből az ajkakon is a Kossuth-nóta. Csomor Gusztáv éltette Rozsnyó város polgármesterét és a rozsnyói polgárságot, Bahéry József a két jubiláris tanítót, Rúber Vincet a káptalant s a lelkeseket. Mrafesák László a salgótarjáni vendégeket, Jókovi Emil azon tanítókhöz szólt, a kik idegen nyelvű állomásokon működnek, szívükre kötve a hazafias működést s a hazaszeretetet stb.

A közebéd után a jelenvoltak áthatva az összetartás s a kartási szeretet melegtöl, a szélrózsza minden irányában szétozoltak, hogy folytassák működésüket azon a pályán, a mely hivatva van Magyarországot újra meghódítani. Segitse őket a magyarok Istene nehéz utjaikon!
Jókovi Emil.

Értesítés.

A rimaszombati alsófoku ipariskolában az 1893/4-ik tanévi beiratások, folyó évi szept hó 14. és 15-ik napjain, este 6 órától 8-ig és 17-én d. u. 2 órától 4-ig, a közs. elemi fiúiskola helyiségében eszközöltnak — A rendszer tanítás 18-án veszi kezdetét.

Felhívatnak a tanonc-tartó iparos mester urak, hogy tanulóikat a kitüzött határnapokon beirassák, mert ellenesetben pénzbírsággal sújtatnak.
Az igazgatóság.

Hirek és vegyesek.

Bucsú. Sürgös elutazásom következtében, — mondhatom nagy fájdalmat okoz nekem, — jóbarátaim, ismerőseim egy részétől személyesen nem bucsuzhattam el, kötele számomra tartom tehát e lapok hasábjain pótolni azt. Fogadjátok kedves barátaim, ismerőseim szívélyves búcsúmat; midőn Isten hozzádot mondok a távolból, egyuttal kérlek, tartsatok meg szíves jó emlékezetekben továbbra is, mint én titeket, s ne rójjatok meg nagyon, hogy saját hibámon kívül csak így bucsuzhatom el! Isten velünk! — Eperjesen, 1893. évi szeptember 12-én.
Simkó Endre, tanítóképző int. tanár.

Kitüntetés. A „Gömörmezei díjnoksgegyőző egyesület” t. hó 8-án tartott rendkívüli közgyűlése alkalmával Törköly József községi iskolai igazgatót, az egylet ügyeinek előbbvittele körül szerzett érdemeinek jegyzőkönyvi méltatása mellett egyhangulag dísztaggá választotta meg. Az erőtl szólo s díszesen kiállított okiratot f. hó 11-én kézbesítette ki az e czélből kirendelt bizottság élén az egyesület alelnöke: Mihályi Lajos.

Elhalasztott gyűlés. A gömörmezei orvos-gyógy-szerész-egyesület elnöksége ez uton tódítja az egyesület

t. tagjaival, hogy az ősi közgyűlés, melyet az alapszabályok értelmében f. szept. hó 25-én Rozsnyón kelle meg tartatni, — bizonytalan időre elhalasztott. Az elhalasztás oka — mint értesülünk — az, hogy a kolerának vármegyénk területén történt hivatalos megállapítása következtében az orvosok nem vehetnének kellő számmal részt a közgyűlésen.

Ejjegyzés. Remenyik Lajos vámosfalvai kántor tanító a közeli napokban váltott jegyet Katona Anna kisasszonnyal, özv. Katona Miklósné helybeli lakos szép és művelt leányával.

A Kossuth asztaltársaság évi közgyűlése. A Rimaszombtatban tavaly a nagy számúztott 90-ik születésnapján megalakult „Kossuth asztaltársaság” rendes évi közgyűlését, az alakulás évfordulóján — f. hó 19-én este 8 órakor fogja megtartani a „Három Rózsa” vendéglő éttermében; s a közgyűlésre a társaságnak ugy külső mint belső tagjait lapunk utján szíves megjelenésre kéri fel a hazafias társaság elnöksége. — Reméljük, hogy a nemes szellemű áthatott társaság hazafias vállalkozása s ügyeinek menete iránt élénk érdeklődésről fog tanuságot tenni a szeptember hó 19-iki közgyűlés is.

Véletlen baleset érte f. hó 8-án Ethev Aranka urnőt. A szőlőhegyről hazafelé jöve az u. n. akasztóhegy tetején lovai a szembejövő gépszállító ókróktól megijedtek és megbokrosodva felfordították a hintót. A kocsiiban ülők közül a fiatal urnő oly szerencsétlenül bukott ki, hogy a kocsi alá került és több helyen zúzódásokat szenvedett, melyek következtében most — bár a veszedelmen túl van — az ágat őrzi. A nagyszámu ismerősök őszinte részvétellel érdeklődnek iránta.

Iskolai hírek. A helybeli egy. prot. főgimnáziumban az új iskolai év szerdán f. hó 6-án kezdődött meg. Az ünnepélyes megnyitás alkalmával a „Jövel szent lélek ur isten” kezdetű egyházi ének elhangzása után Fabry János igazgató tartott alkalmi beszédet az ifjúsághoz, melyet a törvény-olvasás követett. A folyó iskolai évre szokatlan nagy számmal iratkoztak be tanulók; a látzáim a mai napig 312, mely e hónap folyamán bizonyára növekedni fog. Különösen népek a felsőbb osztályok. Az ifjusági egyesületek most vannak alakulóban; önképző-, olvasó-, zene-, énekkörök az idén is lesznek, sőt az ifj. egyesületek száma egygyel szaporodni is fog, a mennyiben az új torna-tanár, Szigeti Benedek Gyula, vezetése alatt vívó kör is alakult, melynek tagjai sorába a VIII. o. tanulói közül eddig huszan vétették fel magukat. Dr. Szabó Samu megyei főorvos az idén is megtartja közegészségtani előadásait, melyekre a felsőbb osztályok tanulói díjtalanul járhatnak.

A kolera vármegyénkben két helyen betéskelte magát. Putnokon és Trizsben egy-egy halállal végződő koleragyanus megbetegedés történt. A belügyminiszteri bakteriologiai intézetben megejtett vizsgálat kimutatta, hogy az illetők ázsiai kolerában haltak el. Ez eset következtében és egy újabb belügyminiszteri rendelet alapján dr. Szabó Samu vármegyénk ügybuzgó főorvosa hatáskörében megyeszerzte a legszelebebb körben tette meg az óvintézkedéseket, hogy a kolera továbbterjedése megakadályozható legyen. — Városunkra és vidékére nézve a teendőket megbeszélése végett f. hó 11-én egybehívta az orvosi kart egy értekezletre, melyen a legerélyesebb fertőtlenítés és a gyanus megbetegedések körül követendő eljárás módjait részletesen tárgyalták.

Művész-estély. Érdekes estére van kilátása városunk és vidéke műértő közönségének, mely a szép művészetek legvirágzóbb s leggyönyörűbb formájával szórakoztatja majd holnap este a „Három Rózsa” vendéglő dísztermében. A művész — Hegyi Gyula — egyetlen előadása alkalmával a világirodalom legkarakterisztikusabb alakjait, továbbá a magyar népies és idegen művészi típusokat fogja bemutatni, s a mennyiben a jó hírnevű művész Magyarország legelőkelőbb városaiban igen jelentékeny sikereket aratott, sőt a budapesti nemzeti színház deszkáin is osztatlan tetszés mellett mutatta be tehetségét, bizvást remélhetjük, hogy mulatságos, sőt kacagatózó piécékkel változatos műsorával egy minden tekintetben kedves estét fog szerezni közönségünknek. A nekünk bemutatott lapok is annyi szeretettel, melegséggel és dícsérettel emlékeznek meg a Hegyi ur előadásairól, miként őszintén óhajtanók, hogy művészi játékát még legalább egy estén megismételné. A holnapi előadás esti fél 8 órakor fog kezdődni, s belépté díjak a következők: körszék 80, zártszék 60, földszint 50, deak- és gyermek-jegy 30 kr.

Tüzerreink f. hó 12-én délelőtt érkeztek meg a kassai nagy gyakorlatokról. Kissé megviselve a hosszú út fáradalmaitól, de elég jó condícióban jött meg a legénység; a tisztikart az ismerősök serege szívélyes rokonszenvvel fogadta. — Mint sajnálattal értesülünk — az útvesztély derék ezredorvosa: dr. Max Ignác, ki hivatását kiváló szakképzettséggel töltötte be, Boszniába (Zvornikba) helyeztetett át. Helyére már e napokban megérkezik Kassaról dr. Lederer ezredorvos, ki hallomásunk szerint nemcsak kitünően képzett gyógyító orvos, hanem jeles bakteriologus is.

Önképzőkör. A főgimnáziumi Tompa-kör folyó hó 9-én tartotta meg alakuló gyűlését Dr. Veres Samu tanár elnöklége alatt, melyen megválasztották a kör tisztikarát. Ifjusági elnök lett Hédervány Lehel, főjegyző Makray Jenő, titkár Wieszt Gusztáv, pénztáros Glauf Pál, ellenőr Korsós Zoltán, aljegyző Wiesinger Frigyes, Olvasóköri ellenőr Kohn Jenő. A kör első nyilvános ülését október 6-án fogja megtartani.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában hirt adtunk arról a kegyeletes ünnepélyről, melyet az Osváth István volt simonyi-i lelkész sirja körül a szerencsétlen véget ért lelkész síremlékének felállításai alkalmából barátai és tisztelői rendeztek. Most Ruzsai Gyula jánsosi-i lelkész ur arról értesít bennünket, hogy a díszes síremlék költségének javarésze (75 ft) Osváth „a simonyi-i ref. egyház története” cz. művének eladási árából került ki, melyet Búza János sárospataki tanár igaz baráti kegyettel nyomatattatott ki és árusítottatott el, s a síremlék költségének többi részét pedig a szerencsétlen lelkész gyászbaőrölt özvegye viselte. Különben a dologban mégis az a lényeges, hogy a síremlék áll és híven jelzi, hogy az emlékeiben, műveiben, nemes lelkében s családjá tiszta szívvel élő korán elhunyt pap sirja fölött viraszt szeretettel a gondos kegyelet!

Tűz. Rémes tűzi láрма riasztotta fel f. hó 10-ik napjának éjjelén Pálfa község lakosait. Éjjel előtti 11 órakor a Csobo (felső) István szalma kazla gyuladt ki

s oly rohamosan terjedt tova a pusztító elem, hogy rövid idő alatt négy szalma kazlat hamvasztott el. Magán- és gazdasági épületekben kár nem esett. A tűz oltása közben ember halál is történt, mennyiben Bódi Miklós földművest, midőn egy szalma kazlat akart többed magával az elhamvadástól megmenteni, szélhűtés érte, minek következtében rögtön meghalt.

Adomány a Tompa-szoborra. A f. évi július 30-án Hanván rendezett ünnepély alkalmával kiadott emlékkönyv tiszta jövedelmét a gőmöri ref. esperesség a Rimaszombtatban felállítandó Tompa-szobor alapjának gyarapítására fordította. Ez összeg 42 forint, melyet ut. Terh-s Pál lelkész ur a szobor-alap pénztárába befizetett. A lapunk mult számában közölt kimutatással együtt a szobor-alap tőkéje a mai napig: . . . 2592 ft 74 kr.

Dr. Veres Samu.

Nyilvános számadás. A folyó évi augusztus hó 24-én a pohorella-gyári tisztú kaszinóban Hollóssy Cornéllia és Kun Margit itt nyaraló zongoraművésznők, valamint Schmer Alice kisasszony közreműködésével fele részben a gőmörmegyei magyar közművelődési egyesület helyi ovdója, fele részben a pohorellai tűzkárosultak javára tartott hangversenynek következé bevételek voltak: 1. Belépti díjakból 69 ft: — 2. Helyőket megváltották: Vejszhap Lajos, Gál György, Czibur Elek, Hella József és Elzász Dávid urak 1—1 frttal; = 5 ft. — Trompler János, Bjel Mihály, Kajaba Antal urak és Gólniczky Ferenczné urnő 2—2 frttal; = 8 ft. — 3. Felülizettek Plenezner Rezső, Mihalik Dezső, Zapoteczky Endre, Golda János, Lux Mihály, Zavadszky Lajos, Wapner Ferencz, dr. Horváth Ákos, Miklósa Kálmán és Galotti Miksa urak: 1—1 frtot = 10 ft; Erőssy Sámuel és Brodszky Gyula urak 2—2 frtot = 4 ft; Schmer János, Frömmel Rikárd, Schréder Gyula, dr. Kalebrenner Hugó és Hecht Jakob urak 3—3 frtot = 15 ft; Elzász Dávid ur Beszterezebányáról 9 frt, és végre még befolyt „ama bizonyos” czimen 5 frt. — Összesen 125 ft. — 4. Rögtönzött virágvásárból bevett: Schmer Alice k. a. 14 ft 85 krt, Erőssy Helén k. a. 11 ft 45 krt, Williger Tullia k. a. 8 ft 70 krt = 35 ft; és végre műsorok eladásából valamint a ruhátárból befolyt 3 ft 65 kr. Összes bevétel 163 ft 65 kr. — Ezzel szemben a kiadások kitétek 45 ft 93 krt, és a jötekkönyvezők 117 ft 72 kr. maradt tiszta jövedelemként. A közreműködő urhölgyeknek mint a jötekkönyvezési iránti tekintébe teljesített felülizetekért egyrészt a gőmörmegyei magy. közművelődési egyesület garami körének, másrészt a pohorellai tűzkárosultak lakosság nevében is forró és hálás köszönetet nyilvánítom. — Pohorella-vasgyár, 1893. szept. 9. — *Antony János*, mint a gőmörm. mke. garami körének jegyzője és pénztárosa.

CSARNOK.

TÓTH KÁLMÁN,

a nők dainoka.

Irodalmi tanulmány.

Irtja: Dr. Kármán Zoltán.

Szólunk meg még színműveiről is. Történeti tárgyú szindarabjai erőteljes jellemfestés, emelkedett nyelv által tűnnek ki; vígjátékaiban a jelen érdekes tükrét mutatja, feltüntetve abban sok oly nyegle, nagyravágó s nevetségos alakot, melyeknek színpadra vitele által maradandóbb hatást ért el. Általában drámai műveinek közös tulajdonuk a szép, zamatos magyar nyelvezet, a szerkezetük tökély és az ügyesen szőtt mese. Első művének „Az utolsó Zách” czimű tragédiának is előnyeül említi fel a kritika ezeket, hiányosnak tartá ellenben a jellemfestést. De így is bámulunk kell a szerzőt, ki három hét alatt ily színművet irt. 1860-ban „A harmadik magyar király” czimű tragédiája már fokozatos emelkedést mutat s e művet maga is sokra becsülte a költő. Tragicum határos, alakjai érdekesek, nyelvezete pedig oly költői és magvas, mint kevés más színmű.

Több komoly drámát ezután nem irt Tóth Kálmán. „Dobó Katicza” is, e hazafias történelmi színmű inkább mulattató jelenetei által hat Páratlan volt e mű hatása. — Színrehozatala 1862-be, tehát oly időbe esett, mikor minden szí, minden ezézés gyujtott; s „Dobó Katicza” éveken át volt vasárnapi darabja a magyar színházaknak.

A történelmi vígjáték, mely irodalmunknak egyik legelhangyaltabb ágát képezi, benne hivatott művelőre talált. Így „A király házassága” czimű Róbert Károly idejéből vett vígjátéka szintén nagy sikert aratott s mindezzel jobban vonzotta a közönséget e darabhoz, írójának már ekkor országzerzte tisztelettel említtet neve.

Irt egy népszínművet is „Az őrdög párnája”-t, melyet Szigligeti oly sok jeles népszínműve után (1875-ben) a közönség igen tartózkodva fogadott. Ekkor mondá a testben, lélekben beteg költő barátjának Vadnaynak a fájdalmas szót: „Fuinus” s e keserű nyilatkozat után a megújuló betegség ágyhoz szegze a nemes lelket. Irt még 1878-ban egy vígjátékot, czime „A kis hőbortos” s bár az érdekes szerzőt minden felvonás után lámpák elé hívták, a műnek alapeszméje hatástalan maradt, részint pedig visszatetszett azoknak, kik a színmű által találva érezték magukat.

Szándékosan hagytuk utóljára drámai működésének két fénypontját „Nők az alkotmányban” czimű vígjátékát és „Egy királyné” czimű drámáját. E előbbi 1871-ben adták s példátlan hatása maiglan is mindenki előtt ismeretes, sőt ma is telt házak előtt adják. E darab koncepciója teljesen vígjátéki, érdekes meséje következő:

Bánfely Bálintot, — egy egyszerű, derek földbirtokest — az égy nagyravágó feleséggel adotta meg Krisztina asszony Pestre akar menni, hogy ott tündököljék s leányának tekintélyes volégényt keressen. Legkönynyebben Pestre juthat, ha férjét a kerület megválasztja képviselőnek. Bálint urnak azonban semmi kedve ehhez, s mindig húzódozik tőle, sőt Ilka leánya is jobban szeretne maradni, mert Bereseyt szereti, ki hajdan honvéd volt s most kis birtokán él. Krisztina megkezdi a toborzást és az első felvonás végén már a beszédet sugja férjének, mikor ez az ablaknál megkösödni a fáklás tisztelgést párthiveinek.

A második felvonásban már képviselő Bánfaly s Krisztina Pesten ragyog. Van egy bájrók is, ki egy szédelgő társaságban látogatja házukat, udvarol Ilkának s óhajtaná befogni az öreget, hogy egy általuk alapított

részvénytársulat számára nagy összeget írjon alá. A jó Bánfaly, kit hivatalkerők serege ostromol, már-már aláírja a kötelezvényt, midőn a gyanakodó Beresey végig önti tintával s így elodázza a dolgot. — A szédelgő Szelei, ki egy pénztári sikkasztását a Bánfaly kötelezvényével akarta pótolni, szöki kényszerül.

A harmadik felvonásban Krisztina az előkelő világot estélyre várja, mely egyszersmind Bánfaly aznap tartandó szűzbeszédének ünnepélye. A vendégek helyett azonban hírnök jó s jelenti, hogy Bánfaly ur tőkéletesen belesült beszédebe s ezzel politikai pályáján megbukott. A hirt maga Bánfaly is megerősíti s minthogy Szelei megugrott, bárói companistája is ajánlja magát. Ekkor lép be honvédőrnagy ruhában — Beresey. Minthogy Krisztina számításában az aranygallérosok is szerepeltek, így hát semmi kifogása nincs ellene, midőn az éppen jökor megjelent Beresey Ilka kezét kéri.

A mese jó szövése mellett azonban egy hibáját említi a napi sajtó, azt t. i., hogy Szeleinek és Ilkának alakja hiányos. Igaz, hogy az Ilka szerepe nem háladáatos és különönek tűnik fel az, hogy az első felvonásban Beresey iránt kimutatott szerelme daczára igen szívesen fogadja a báró udvarlását, sőt az is igaz, hogy Szelei nincs teljesen jellemelve, de hajlandók lehetünk e hiányokat elnézni, mert az élő példák ből kiegészíthetjük könnyen ez alakokat. S ebben rejlik a darab bece, mert ha Ilkát és Szeleit élő személyekből kiegészíthetjük, ez világos tanubizonyossága annak, hogy az író az életből meríté tárgyát, már pedig a színműírónak, különösen a vígjátékírónak, ki sarkasmussal harszol, törekednie kell élő, létező alakokat festeni. Egyik előnye a darabnak új eszméje is, mert noha akárhányszor láttuk színpadra vive az asszonyi hiúságot, még eddig ez nem választatta a férjét képviselővé a színpadon.

(Vége következik.)

Irodalom.

Rimaszombtat város története. Egy minket közelebről érdeklő nagyobb szabású munka fog nem sokára kikerülni a sajtó alól, melyre sietünk felhívni olvasóinknak, főleg városunk közönségének figyelmét *Findura Imre*, városunk jeles szűllőte, ki irodalmi munkássága által tiszteleltre méltó nevet vívott ki magának, írói működésének egyik legfőbb feladatául azt tűzte ki, hogy szűllővárosának történetét megírja. Evekkel ezelőtt egy kisebb terjedelmű munkát tett is közzé, melyet most évek hosszú során át gyűjtött újabb adatokkal kibővíve s csaknem teljesen átdolgozva rendez sajtó alá a jeles szerző. A monographia mintegy tizenöt ivre fog terjedni s városunk fejlődésének hű tüköre leend. Mi rimaszombtatiki meleg érdeklődéssel várjuk a munka megjelenését s azon reményünknek adunk kifejezést, hogy városunk egyetlen polgárának asztaláról sem fog hiányzani a Findura tolla alól kikerülő „Rimaszombtat története.” Szerző a következő előfizetési felhívást boesátotta ki: Felhívás előfizetésre! *Findura Imre* „Rimaszombtat Története” cz. történeti monographiája második teten,esen meghövíttet s átdolgozott kiadására. — Midőn mély tisztelettel alulirt 1876-ban „Rimaszombtat Története” czimű kis munkám kiadtam, nem volt szándékomb a tudomány művelőinek, a magyar történetírás elitejének forrásunkát nyújtani. Mint-hogy azonban az irodalomban e szerény műre folyvást jóakaratu hivatkozások történtek: erkölcsi kötelességemnek tartottam egyrészt a tévedéseket kijavítani; másrészt a hézagokat lelkiismeretesen pótolni; szóval mindenféleképen alaposágra törekedni. — A feldolgozandó anyag tizenhét évi buvárkodás után immár annyira felszaporodott, hogy elérkezettnek láttam az időt „Rimaszombtat Története” újabb s lényegesen átdolgozni, meghövívite, sajtó alá rendezni s a nagyközség szíves pártfogásába ajánlani. Tekintve, hogy szűllőföldem történetét gazdag adatgyűjteményemből élénken s részletesebben megvilágítva nyujtom az igen t. olvasónak: csepp okom sincs kételkedni a felett, hogy könyvem a kritika kedvezőleg ne fogadná: ellenkezőleg szilárd meggyőződés, miszerint az ügy iránt érdeklődők azt nemcsak haszonnal, de élvezettel is fogják forgatni. Szent kegyelettel őrizvén minden drága porszemet, mely diéső őseink multjára vonatkozik, folyvást legkedvesebb feladatomban tekintetem: művemben azokat az eszméket tovább plántálni, melyek a magyar államot számunkra fentartották s fennmaradását biztosították. — A tizenöt nyomtatott ivre tervezett mű esinos kiállításban folyó évi december havában jelenik meg. Egy példány előfizetési ára 3 korona = 1 ft 50 kr; mely összeg folyó év október végéig szerző névére: Budapest, V. ker. Rudolf-rakpart 6. szám földszint 20. ajtó küldendő. — Gyűjtőknek minden 6 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. — Budapest, 1893. szept. 5-én. *Findura Imre*.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Magán-hirdetések.

Eladó ház.

Rimaszombtatban, a Jánsosi-utca 54. sz. a. épült ház istállóval, kerttel szabad kézből örök áron eladó. — Értekezhetni ugyanott a tulajdonos: **Lőrinczy Györggyel.**

KOVÁCS FERENCZ

borbély és fodrász üzletében Rimaszombtatban egy 13—14 éves ügyes ifju tanonezul azonnal felvétetik.

Eladó részvények.

„Csizi jód- bróm fürdő részvény társasági” részvények eladók. — Bővebb felvilágosítás nyerhető **Marton Janos** ügyvéd urnál Rimaszombtatban

FOGORVOS
MAYER EDE
American-Dentist, of Dental Surgery Amerikában kiképzett
fogtömő
a napokban ide. Rimaszombatba érkezik s a „Három Rózsa“ szállodában néhány napig működni fog.
Rendelési óra d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig
Szegényeknek ingyen d. e. 8—9-ig, d. u. 5—6-ig 1—2

Minden egyes fog csak 2 frt.
Egyes fogszorok 30—40 frtért iőtállás mellett betétnék.

Makk-árverés.

Báró Vay Dénesné derenesényi makktermése folyó szeptember 19-én d. u. 3 órakor fog Molnár József ügyvéd irodájában nyilvános árverésen eladni, mely helyre és napra a venni szándékozók ez uton meghívattak.
Kelt Rimaszombat, 1893. szeptember 10-én.
Molnár József, ügyvéd.

Hirdetmény.

Coburg Fülöp herczeg nógrádnagyei füleki uradalmához tartozó és Rapp községben fekvő egy három kerekű vízimalom, valamint az Ipoly-Nyitra községben fekvő alsó és felső két-két kerekű vízimalmok, a hozzájuk tartozó lakház, kert és föld használatával együtt 1894. január 1-től 3 egymásután következő évre Bozítán, 1893. szeptember hó 17-én délután 3 órakor a tisztartói hivatal helyiségében fognak a legtöbbet ígérőnek hasznóbérbe adni.

Bozita, u. p. Fülek, 1893. aug. 29-én.

2—2

A herczegi tisztartóság.

Hirdetmény.

210. szám. — Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíróság 1893. évi 1272-ik számú végzése következtében Dr. Holländer Gusztáv ügyvéd által képviselt **Leffevics L. javára Lakatos Ferencz** rimaszécsi lakos ellen 60 frt jár erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás útján le és felültagolt 550 frtra becsült takarmány és lovakból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi királyi járásbíróság 2351/1893. számú végzése tolytán 60 frt tőkekövetelés, ennek 1893. évi február hó 6. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 39 frt 85 kban bírólalag már megállapított költségek erejéig Rimaszécsen leendő eszközésére 1893. évi szeptember hó 26-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adni.

Kelt Rimaszécsen 1893. évi szeptember hó 2-án.

Salamon Bela, kir. bírósági végrehajtó.

Orgonajavítások.

Van szerenésém a nagyérdemű közönségnek, különösen pedig a tisztelendő lelkész és t. kántor tanító uraknak, valamint a nemes gömőri egyházaknak becses tudomására hozni azt, hogy pár hó óta itt tartózkodom és mindenemű hangszereket, különösen orgonákat jutányos áron igazítok, avagy újakat is készítek. Eddig Oláh-patakon, Góson, Fekete-patakon, Kis-Szlaboson, Hankeván, Fekete-Lehotán, Rozlozsnján, Ragályon, Jolsván, Hisnyón, Mnisányon, Köviben, Süvetén, Liczén és Harkácsan igazítottam az orgonát. **Jelenleg a gesztesi templom** orgonáját tisztítom és hangolom. A megrendeléseket és leveleket október végeig oda kérem intézni.

Munkámért jót állok.

Eddigi itt működésem sikerét bizonyítványaimmal igazolhatom.

Gesztes, (u. p. F.-Balog) 1893. szept. 10-én.

A nagyérdemű közönségnek alázatos szolgálja:

Misurecz Béla,

orgonaműves, szepes-lőcsei lakos.

Árverési hirdetmény.

3260/1412. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó **Pusztaszabadkai víz malom és tartozéka 1894-ik évi január hó 1-étől számított 6 évre berbe adatik**, a bérleti kívánók felhivatnak, hogy 75 forint bántpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat folyó évi **szeptember 16-ikának** d. e. 12 órájáig a polgármesteri hivatalba adják be.

A bérbeadás alapjául készített árverési feltételek a hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalnál megtekinthetők, azokról másolat vehető.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893-ik év augusztus hó 30-án tartott üléséből.

2—2

Szabó György, polgármester.

17939.

I. 893. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A rimaszombati magy. kir. pénzügyi igazgatóság 1894. és esetleg további két évben szükséges és az alábbi táblázatban kifüzetett tárgyak, anyagok és munkák szállítására nézve és pedig:

Tárgyak	Egy évi szükséglet	Egy évi költségörányzat
Tűzifa	120—140 méter	320 frt.
Világítási és irodai szerek	megrendelés szerint	100—120 frt.
Író és esomagoló papír	60—70 rizsma	140—150 frt.
Nyomatványok	30000 darab	200 frt.
Könyvkötői munkák	100 darab könyv	70—80 frt.

1893. október 6-án d. e. 9 órakor az I-ső ügyosztályban megtartandó nyilvános árlejtést hirdet.

A szállítandó tárgyak részletes megjelölése és a szállítás egyéb feltételei a hivatalos órák alatt a rimaszombati magy. kir. pénzügyi igazgatóság I-ső ügyosztályában megtudhatók.

Írásbeli ajánlatok a kített határnapig és óráig a magy. kir. pénzügyi igazgatóság főnökénél 50 kros bélyeggel beterjeszthetők.

Rimaszombat, 1893. évi augusztus hó 31-én.

Legnagyobb osztr.-magyar szabadalommal bíró tanintézet filigrán-munkák készítésére.

A tavalyi linzi népünnepen nagy ezüst éremmel kitüntetve.

Templomdíszek, óra- és nyakláncok, karkötők, melltűk, kalap-, haj- és bálkészségek, tűzértáncz-érvények és karácsonyfa-díszek, ruhabetétek-, fali- és keftáskák, valamint pamlagvánkok dísz tünnye, díszlegyzők stb., továbbá virág kosarak színes sodrony és pamutból készítve

Van szerenésém értesíteni, hogy helyben rövid időre **tanfolyamot** nyitottam **filigrán-munkák** készítésére s bátor vagyok a tisztelt hölgyeket annak megtekintésére tanhelyiségembe:

Rimaszombatban, Kossuth-utca 41. szám. **Andrássy László-fele házban**

tiszteletteljesen meghívni.

A munka nemesak fölőtte érdekes, de könnyen elsajátítható is; már kezdők képesek az első órák alatt ékszereket és láncokat elkészíteni. Tandij az összes munkálatok megtanulásiért hölgyeknek 1 forint, gyermekeknek 70 kr., s szabadságában áll minden tanulóknak mindaddig látogatni a tanórákat, míg a filigrán-munkák önálló elkészítésére a kellő ügyességet el nem sajátították. A hozzávaló anyag nagyon olcsó (egy szekrény kezdőknek való anyaggal 85 kr.) és ezzel bárkinek alkalom van adva arra, hogy a legszebb ajándéktárgyakat előállíthassa. Tanórák naponta reggel 8—12 és d. u. 2—7 óráig; oly hölgyek részére, kik nap közben nem érnek rá, hétfőn, szerdán és pénteken este 7—9 óráig.

Fentnevezett kézimunkák Löffkovic Lipót czég kirakatában láthatók.

Szétküldési üzlet az összes anyag számára Bécsben: III. Kegelgasse 6. I. Stock.

Kiváló tisztelettel:

Theben Jozefa.

Árverési hirdetmény.

A rimamurány-salgótarjáni vasmű-részvénytársaság tulajdonát képező erdőbirtokon termett ez idei szórványos

bükk- és cser-makk termés
1893. évi szeptember hó 22-én reggeli 10 órakor a rimabrézói erdőhivatalnál nyilvános árverés útján és készpénzfizetés mellett el fog adni.

Árverés alá kerül egyenként: a rimabrézói erdőgondnoksághoz tartozó, a rimavölgy bal partján fekvő rimabánya-, rimabrézó- és likér-, a rimavölgy jobb partján fekvő rimabánya- és rimócza-; végül a szelcei erdőgondnoksághoz tartozó és rima-lehota község határában fekvő erdőrészek makktermése.

Az árverési feltételek a rimabrézói erdőhivatalnál tekinthetők meg.

Rimabrézó, 1893. évi szeptember hó 11-én.

A rimamurány-Salgó-tarjáni vasmű-részvénytársaság erdőszete.

Legjobb óvszer a kolera és egyéb fertőző betegségek ellen!

A nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszterium 8476/93. számú körrendeletével ajánlva.

Tökéletes fertőtelenítés.

2—3

Teljesen szagtalan! Önműködő tözegszóró klozettek! Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszékék mindenféle tetszetős alakban. Árnyékszék-berendezések, kórházak, lak-tanyák, iskolák, szállodák, iparvállalatok, stb. stb. részére.

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar részvénytársaság.

Igazgatóság: BUDAPEST, ZRINYI-UTCZA 3.

Fertőtlenítő és szagtalanító tőzegpor! Tőzegalom! Mindennemű tőzeggyártmány nagy raktára. **KÜLÖNLEGESSÉG:** emberi- és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. — Város tisztítási és elfuvarozási vállalatok szervezése. Műtrágyagyártás. Képes árjegyzékkel részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgál **az igazgatóság.**